

Energinet
Att.: Signe Dons
Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia

Kontor/afdeling
Vedvarende energi

Dato
22-06-2021

J nr. 2020-10467

ACPE/TSGR/SKE/SHKF

Tilladelse til forundersøgelser i området for havvindmølleparkerne til energiøen Bornholm

Med Klimaaf tale for energi og industri mv. af 22. juni 2020 er det besluttet, at der skal etableres to energiøer. Den ene energiø skal placeres i Nordsøen og skal have en kapacitet på 3 GW med plads til mindst 10 GW på sigt. Den anden energiø etableres på land på Bornholm og skal have en kapacitet på 2 GW inden 2030.

På den baggrund meddelte klima-, energi- og forsyningsministeren den 29. november 2020 pålæg til Energinet om gennemførelse af forundersøgelser for de to energiø-projekter.

Sagens oplysninger

Energinet har med ansøgning af 12. marts 2021 ansøgt om tilladelse til gennemførelse af forundersøgelser for så vidt de havvindmølleparker, der skal placeres ved energiøen på Bornholm, jf. § 23, stk. 3, jf. § 22 i lovbekendtgørelse nr. 125 af 7. februar 2020 (herefter VE-loven). Energinets ansøgning er bilagt denne tilladelse.

Energinets ansøgning angår overordnet tilladelse til at gennemføre geofysiske, geotekniske og miljømæssige forundersøgelser af områder til de planlagte 2 GW havvind, som skal tilkobles energiøen på Bornholm.

Undersøgelserne skal gennemføres i perioden 22. juni 2021 til den 31. december 2023. Energinet har oplyst, at de i løbet af 2021 forventer at fastlægge korridorer til projektets kabler til Bornholm, hvorefter Energinet vil indsende en ansøgning om tilladelse til at gennemføre forundersøgelser af de planlagte korridorer til kabler.

Energinets ansøgning af 12. marts 2021 angår dermed konkret gennemførelse af følgende forundersøgelser:

1. Geofysiske undersøgelser (*inden for områderne Bornholm og Bornholm II se figur 1 og 2, hvor områderne er markeret med blå*)
 - a. Multibeam

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Niels Bohrs Vej 8
6700 Esbjerg

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

- b. Sidescan sonar
 - c. Seismisk kortlægning
 - d. Magnetometer
 - e. ROV (Remotely Operated Vehicle)
 - f. Grab samling
2. Geotekniske undersøgelser (*inden for områderne Bornholm I og Bornholm II: se figur 1 og 2, hvor områderne er markeret med blå*)
- a. Boringer
 - b. CPT (Cone Penetration Test)
3. Marine miljøundersøgelser
- a. Bentisk flora og fauna
 - b. Marine pattedyr
 - c. Fisk og fiskeri
 - d. Fugle

Efter fremsendelsen af ansøgningen har Energinet fremsendt yderligere oplysninger til Energistyrelsen, som vedrører selve ansøgningen. Ved e-mail af 11. juni 2021 har Energinet således oplyst, at der for prøvetagningen nævnt i ansøgningen, side 10 om pkt. 3.a. Bentisk flora og fauna, først vil kunne fastsættes et endeligt program, når rådgiveren er udpeget.

Endvidere har Energinet oplyst, at antallet af lyttestationer, angivet i ansøgningen, side 11, om pkt. 3. b. Marine Pattedyr, potentielt kan forøges ved udpegning af miljørådgiveren. I ansøgningen er der angivet placering af 4-6 lyttestationer i hvert af de to projektområder, samt 4-6 lyttestationer i det omkringliggende forundersøgellesområde.

Ved e-mail af 15. juni 2021 har Energinet endvidere oplyst, at de marine miljømæssige undersøgelser også vil omfatte flagermus. Flagermusene vil registreres med radar eller passive lyttestationer (PAM Stationer) placeret på skibe som bevæger sig inden for det udlagte forundersøgellesområde. Energinet ser desuden meget gerne, at Energistyrelsen medtager undersøgelsesperioderne Q3 2021 og Q1 2022, med mulighed for yderligere dataindsamling i Q3 2022 og Q1 2023.

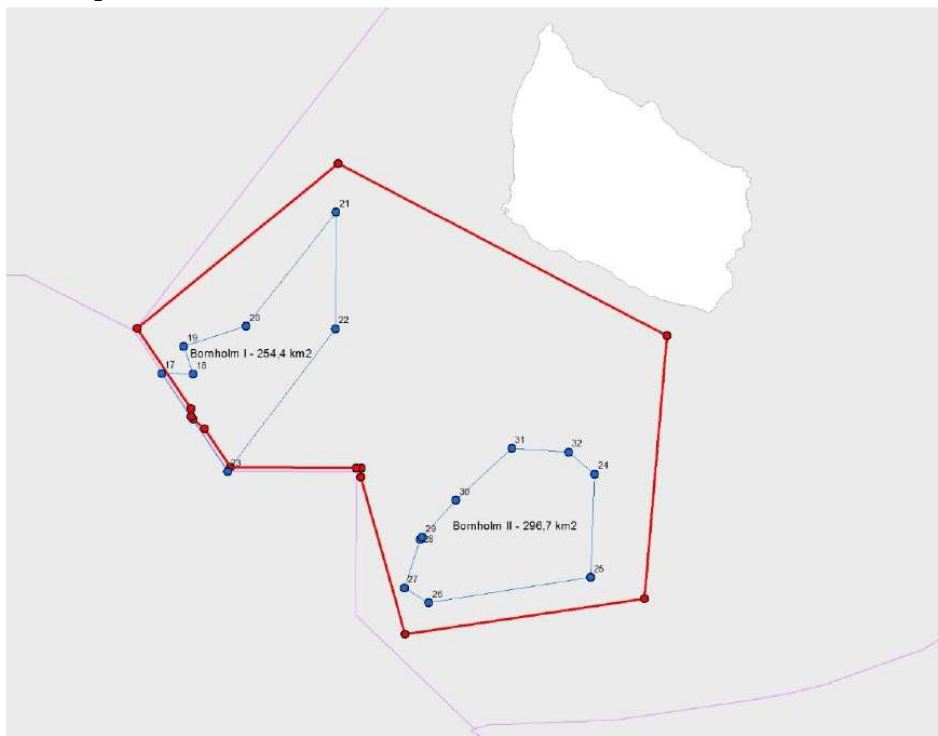
De indsamlede data fra Energinets forundersøgelser skal primært danne baggrund for, at bydere senere i processen kan udfærdige optimerede bud på etablering af havvindmølleparkerne ved Bornholm. Parallelt med forundersøgelserne igangsættes en strategisk miljøvurdering (SMV) for ovennævnte, som primært skal baseres på eksisterende data.

Det er endvidere forventningen, at etableringen af havvindmølleparkerne ved Bornholm skal miljøvurderes (VVM), før der kan meddeles en etableringstilladelse. Dette vil imidlertid først blive vurderet endeligt ved en screeningsafgørelse, som bliver truffet i forlængelse af udbudsvinders/bygherres indsendelse af projektbeskrivelse og ansøgning. Data fra forundersøgelserne vil også her kunne inddrages af bygherre i nødvendigt omfang.

Forundersøgellesområdet

Forundersøgellesområde fremgår af nedenstående kort (figur 1):

Figur 1: Forundersøgellesområde til Energiø Østersøen vist som rødt polygon. Området er 2181 km². Havvindmølleparker Bornholm I og Bornholm II vist som blå polygoner inden for forundersøgellesområdet.

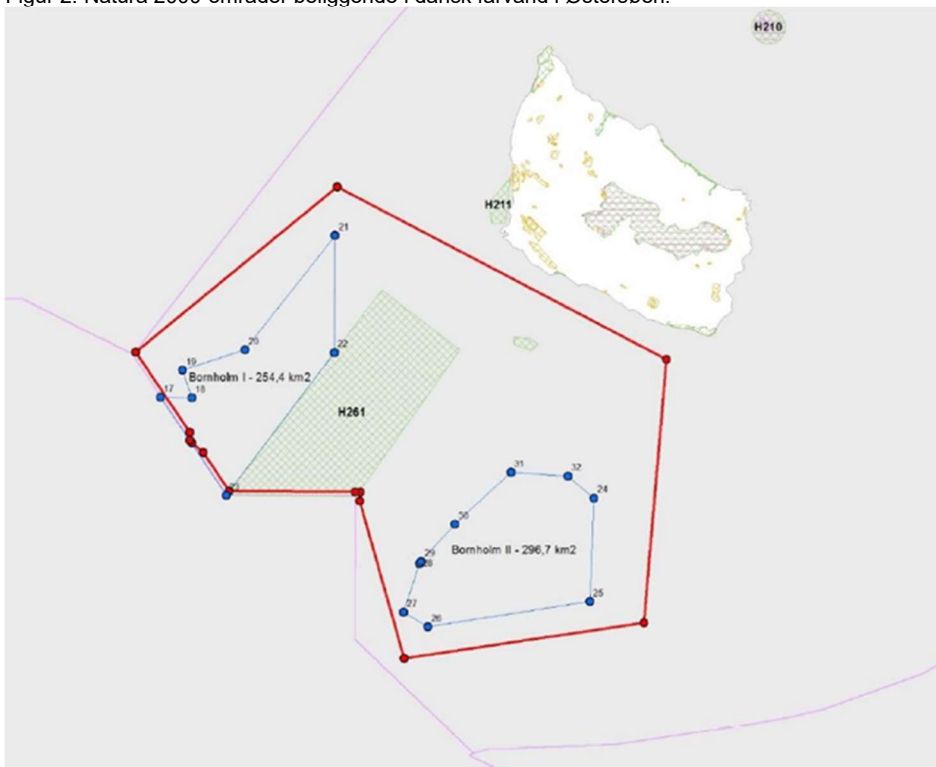

Forundersøgellesområdet er endvidere afgrænset af koordinater, jf. vilkår 1 i denne tilladelse. Inden for polygonerne som er afmærket med blå i ovennævnte figur 1, skal 2 GW havvindmøller placeres. Der vil kun blive udført geofysiske og geotekniske i de blå afmærkede områder.

En del af området i den større røde polygon indeholder Natura 2000-område nr. 252 (Habitatområde H261) (figur 2). Af Energinets ansøgning fremgår, at der ikke vil blive udført geotekniske eller geofysiske forundersøgelser inden for dette område, jf. også Energistyrelsens vilkår 1. Energinet har ved ansøgningen af 12. marts 2021 ikke ansøgt om fysisk prøvetagning af havbunden i Natura 2000

områder, hvorfor der ikke med denne tilladelse kan ske denne type prøvetagning i Natura 2000 områder.

Figur 2: Natura 2000-områder beliggende i dansk farvand i Østersøen.

Høring af berørte myndigheder

Udkast til tilladelsen har været i høring hos berørte myndigheder, hvor følgende myndigheder har afgivet høringssvar: Slots- og Kulturstyrelsen, Miljøstyrelsen, Forsvaret og Søfartsstyrelsen. Konkrete forslag til ændringer af vilkårene i tilladelsen fra Slots- og Kulturstyrelsen, Forsvaret, Søfartsstyrelsen og Miljøstyrelsen er indarbejdet eller var allerede indarbejdet i den endelige tilladelse.

Herudover har Miljøstyrelsens høringssvar af 10. maj 2021 anbefalet en uddybning i tilladelsen vedrørende invasive arter, kystvand, forstyrrelse af havbunden og indflydelse på havstrategien. Til brug herfor har Energinet indsendt en række supplerende oplysninger ved e-mail af 11. maj 2021, som indeholder den ønskede uddybning, jf. nedenfor.

Henset til karakteren og indholdet af Miljøstyrelsens høringssvar samt Energinets supplerende oplysninger, er det Energistyrelsens vurdering, at der ikke er behov for en fornyet høring for så vidt angår disse supplerende oplysninger. De supplerende oplysninger giver således ikke anledning til at ændre vilkårene for tilladelsen eller indeholder i øvrigt nye væsentlige oplysninger for sagens afgørelse.

Miljøstyrelsen har med høringssvaret anmodet om en uddybning af Energinets begrundelse for, at det vurderes usandsynligt, at de planlagte forundersøgelser, herunder ved ballastvand og skibsbegroning, vil kunne give anledning til ændringer i forekomsten af ikke-hjemmehørende/invasive arter. Energinet har hertil anført, at kun et af fartøjerne, der gennemfører de geofysiske, geotekniske og miljømæssige undersøgelser har mulighed for ballastvand. De øvrige fartøjer vil ikke benytte ballastvand.

Fartøjet, der benytter ballastvand, overholder ballastvandkonventionens bestemmelser, da skibet har BT på 1358 ton. Energinet oplyser, at der ikke forventes at være behov for udskiftning af ballastvand. Spredningen af invasive arter kan også ske ved vedhæftning til skibets yderside. De anvendte fartøjer opererer dog kun i dansk eller nordeuropæisk farvand. Henset til antallet af skibsdage taget i betragtning, vurderes det under alle omstændigheder for usandsynligt, at forundersøgelserne skulle kunne medføre en risiko for spredningen af invasive arter i Nordsøen.

Miljøstyrelsen har endvidere anmodet om vurdering af projektet påvirkning af kystvand, jf. lov om planlægning. Energinet har dertil oplyst, at der ikke foretages forundersøgelser, som kan medføre en betydelig virkning på vandmiljøet, da der i forbindelse med de geofysiske og geotekniske forundersøgelser ikke udsættes udstyr (loggere, sonder mv.), som indeholder forurenende stoffer, der kan lække til vandmiljøet. De streamers, der anvendes og trækkes efter fartøjet i forbindelse med de geofysiske opmålinger, er af typen "Solid gel filled streamers", som ikke indeholder flydende olier, som teoretisk vil kunne lække til vandmiljøet ved f.eks. uheld og havari af målegrej.

For så vidt angår forstyrrelse af havbunden og en vurdering af havbundens integritet har Miljøstyrelsen anmodet om en vurdering af påvirkningen. Energinet har oplyst, at der i forundersøgelserne ingen aktiviteter er af et omfang, der kan medføre forstyrrelser af havbunden med væsentlig virkning på områdets økosystemer, herunder relevante deskriptorer og miljømål. Undersøgelserne af havbunden omfatter sediment- og faunaprøvetagning af havbunden med en bundhenter og geotekniske borer i havbunden. Sedimentspredning i forbindelse med disse undersøgelser vil medføre helt ubetydelig spredning af sediment. Det præcise omfang af undersøgelserne er ikke kendt på nuværende tidspunkt, men antages det konservativt, at der gennemføres 20 geotekniske borer af Ø200, 155 sedimentprøver med et areal på 0,015 m²/prøve og 200 faunaprøver med et areal på 0,015 m²/prøve, medfører dette en påvirkning af havbundens sediment af et areal på maksimalt 6 m² inden for det samlede forundersøgelserområde med et areal på 2181 m². Dette vil være ubetydeligt i proportionaliteten til de forstyrrelser, der indgår i basistilstanden for vandområdet.

Endvidere har Miljøstyrelsen anmodet om, at der foretages en vurdering af om projektets aktiviteter vil indebære en konflikt med overvågningsprogrammet for havstrategidirektivet, jf. lov om havstrategi (LBK 1161 af 25/11/2019). Energinet har i den forbindelse oplyst, at forundersøgelserne ikke vil være i konflikt med Havstrategiens overvågningsprogram og at forundersøgelser ikke vil påvirke programmets deskriptorer eller forhindre god miljøtilstand i havområdet. Hertil bemærker Energistyrelsen endvidere, at flere af de deskriptorer, som har relevans for forundersøgelserne allerede er behandlet i Energinet ansøgning og denne tilladelse. Således indeholder begge dele en behandling af og stillingtagen til D6 om havbundens integritet, D8 om forurenende stoffer og D11 om undervandsstøj.

Forsvarsministeriet har endvidere afgivet høringssvar til forundersøgelsetilladelsen. Af høringssvaret fremgår, at Forsvaret i perioder gennemfører øvelser inden for en række skyde- og øvelsesområder i Østersøen, hvormed der i området er et mindre sammenfald med placeringen af havvindmølleparken Bornholm I. Den nærmere proces for afklaring af muligheden for sameksistens med de havvindmøller, som skal placeres i dette overlappende området af Bornholm I, afdækkes i en arbejdsgruppe bestående af Forsvarsministeriet med relevante styrelser samt Energistyrelsen og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Udkastet til tilladelse er endvidere været i en Espoo-høring af Sverige og Tyskland, hvor Sverige har afgivet et høringssvar med bemærkninger vedrørende påvirkningen på marsvin og Natura 2000-område Rønne Banke. Høringssvaret har ikke givet anledning til ændringer i tilladelsen og bemærkningerne er håndteret i et brev til den svenske Espoo-myndighed.

Energistyrelsens afgørelse

Energistyrelsen giver hermed tilladelse til at gennemføre forundersøgelser i det ansøgte område med henblik på, at der skal opstilles havvindmøller i forundersøgelsetilladelsens blå markeringer, jf. figur 1.

Tilladelsen er givet med hjemmel i § 22, stk. 1, stk. 2, og stk. 7, jf. § 23, stk. 3, i VE-loven.

Efter VE-lovens § 22, stk. 1, kan forundersøgelser til brug for udnyttelse af energi kun gennemføres efter tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren. Tilladelse hertil kan meddeles efter ansøgning, jf. VE-lovens § 22, stk. 2, og til områder, hvor udnyttelse af energi kan være relevant, jf. VE-lovens § 22, stk. 7.

Ved § 3, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse nr. 1068 af 25. oktober 2019 om Energistyrelsens opgaver og beføjelser, er klima-, energi- og forsyningsministerens beføjelser efter VE-lovens § 22 delegeret til Energistyrelsen.

Det er Energistyrelsens vurdering, at udnyttelsen af energi i det ansøgte forundersøgelsesområder er relevant. Fin-screeningsrapporter fra Cowi fra foråret 2020 har endvidere konkluderet, at etablering af havvind i forundersøgelsesområderne Bornholm I og Bornholm II vil være muligt. Disse rapporter er tilgængelige på: <https://ens.dk/ansvarsomraader/vindenergi/udbud-paa-havvindmoelleomraadet/energieer>.

Tilladelsen er udarbejdet på baggrund af den fremsendte ansøgning fra Energinet af 12. marts 2021 med bilag, herunder en videnskabelig rapport fra National Center for Miljø og Energi (DCE) om geofysiske og geotekniske forundersøgelser til Energiø Bornholm – vurdering af påvirkning af havpattedyr (nr. 432/2021) (herefter DCE rapport). Energinet har endvidere indsendt supplerende oplysninger ved e-mail af 11. juni og 15. juni 2021, jf. beskrivelsen ovenfor.

Ved afgørelsen har Energistyrelsen endvidere inddraget en videnskabelig rapport fra DCE om Marsvins udbredelse og status for de marine habitatområder i danske farvande (nr. 284/2018): <https://mst.dk/media/183331/sr284-marsvin-udbredelse-2018.pdf>

Energistyrelsen har bl.a. på baggrund af oplysninger i DCE rapport nr. 432/2021, fremsendt sammen med ansøgningen om forundersøgelsestilladelse, vurderet, at forundersøgelserne, med de i tilladelsen fastsatte vilkår, vil have en ubetydelig påvirkning af havpattedyr. Denne vurdering er under forudsætning af, at de geotekniske og geofysiske forundersøgelser, gennemføres som beskrevet i ansøgningen, herunder bl.a. ved anvendelse af afværgeforanstaltninger i form af soft-start og sådan at visse typer forundersøgelserne kun kan gennemføres i perioder i sommerhalvåret, jf. nedenstående afsnit om påvirkning på Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Energistyrelsen har fastsat en række vilkår for Energinets udnyttelse af tilladelsen, jf. nærmere herom i afsnittet om vilkår. Tilladelsen er gældende for perioden fra den 22. juni 2021 til den 31. december 2023 og på de nedenstående vilkår. Varigheden af det angivne tidsrum er begrundet i projektets størrelse samt vejforholdene i Østersøen.

Tilladelsen er endvidere afgrænset til det ansøgte forundersøgelsesområde, som angivet ved ovennævnte kortmateriale og koordinater listet i vilkår 1 nedenfor, jf. VE-lovens § 22, stk. 7.

Det bemærkes, at forundersøgelsestilladelsen ikke i sig selv giver ret til at opføre havvindmøller. Der er altså med en forundersøgelsestilladelse ikke taget stilling til, hvorvidt der kan opstilles havvindmøller på den givne lokalitet.

Påvirkning af miljøet mv. – konsekvensvurdering ift. påvirkning af Natura 2000-områder og vurdering af påvirkning af bilag IV-arter

Natura 2000-områder

Bekendtgørelse nr. 1476 af 13. december 2010 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet (herefter "bekendtgørelsen") finder anvendelse for forundersøgelser til brug for etablering af elproduktionsanlæg på havet, jf. § 1, stk. 2, nr. 1.

Såfremt forundersøgelserne vurderes at kunne medføre en væsentlig påvirkning på internationale naturbeskyttelsesområder, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering jf. bekendtgørelsens § 2. Der vil herefter kun kunne meddeles forundersøgelsestilladelse, hvis en skade på udpegningsgrundlaget kan udelukkes.

Energinet har oplyst, at der ikke vil blive udført geotekniske eller geofysiske forundersøgelser inden for udpegede Natura 2000-områder (se figur 2). Den fysiske prøvetagning af havbunden i forbindelse med miljøundersøgelserne udføres heller ikke inden for Natura 2000-området, idet Energinet ikke har ansøgt herom.

Idet en væsentlig påvirkning ikke har kunne udelukkes, har Energinet anmodet om udarbejdelse af en rapport fra DCE, nr. 432/2021, der har det nødvendige detaljeringsniveau, for at Energistyrelsen kan foretage vurdering af, om forundersøgelserne vil kunne skade marsvin på udpegningsgrundlaget i de nærliggende Natura 2000-områder: Rønne Banke og Adlergrund (DK), Adlergrund (DE) og Westliche Rönnebank (DE).

Den til ansøgningen vedlagte rapport fra DCE om den forventede lydspredning fra forundersøgelserne og den mulige påvirkning af marsvin anfører, at påvirkningen af marsvin er *ubetydelig* til *lille*, såfremt der anvendes de i rapporten nævnte afværgeforanstaltninger.

På baggrund af rapporten fra DCE har Energistyrelsen fastsat nærmere vilkår for arbejdets udførelse for at sikre, at havpattedyr skræmmes væk fra området tilstrækkeligt tidligt og i tilstrækkelig afstand til at sikre, at der ikke sker væsentlige negative påvirkninger i form af permanente høreskader.

Herudover har Energistyrelsen fastsat vilkår om tidsperioden for gennemførelsen af de geofysiske forundersøgelser, sådan at disse forundersøgelser kun kan gennemføres i perioden fra april til og med oktober, hvor marsvin fra den sårbare østersøpopulation ikke opholder sig så langt vest på i Østersøen.

På baggrund af DCE-rapporten kan Energistyrelsen udelukke, at forundersøgelserne vil skade marsvin på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-

områderne, når afværgeforanstaltningerne, der fremgår af tilladelsens vilkår, implementeres. Tilladelsen til forundersøgelser kan dermed gives, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1.

Der er i vurderingen lagt vægt på, at forundersøgelsens omfang og karakter samt afværgeforanstaltningerne, der fremgår af tilladelsens vilkår, sikrer, at marsvin ikke lider permanente høreskader, at adfærdsforstyrrelsen af marsvin er begrænset, idet varigheden af forundersøgelserne er kort, samt at forundersøgelserne ikke foretages i vinterperioden, hvor der er risiko for, at den meget sårbare østersøpopulation befinder sig i området. Den midlertidige forstyrrelse af eventuelle individer fra bæltshavspopulationen, der måtte befinde sig i området, vil ikke kunne have betydning for bestanden for denne population og vil ikke kunne medføre skade på de Natura 2000-områder, hvor bæltshavspopulationen er på udpegningsgrundlaget.

Bilag IV-arter

Marsvin og alle arter af hvaler er listet på habitatdirektivets bilag IV, og der kan i henhold til bekendtgørelsens § 5 ikke gives tilladelse til aktiviteter, der medfører ødelæggelse af yngle- eller rasteområder eller medfører forstyrrelser af arterne i deres naturlige udbredelsesområde, hvor forstyrrelsen har skadelig virkning for arten eller bestanden.

Energistyrelsen har vurderet, at det på baggrund af de fastsatte vilkår i tilladelsen kan udelukkes, at forundersøgelserne i sig selv eller i kombination med andre kendte planer eller projekter væsentligt vil medføre væsentlig forstyrrelse af bilag IV-arter eller beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for arterne.

Energistyrelsen har i sin vurdering særligt lagt vægt på, at der med afværgeforanstaltningerne sikres, at marsvin ikke vil lide permanente høreskader, og at bortskræmningen og adfærdsforstyrrelserne af marsvin vil være lokale, kortvarige og reversible og uden betydning for artens økologiske funktionalitet i området.

Ovenstående vurdering ift. påvirkningen af havpattedyr er alene gældende under forudsætning af, at den procedure for undervandsstøj i forbindelse med forundersøgelserne, som er beskrevet i ansøgningen, følges, og at nedenstående vilkår om undervandsstøj overholdes. Det bemærkes i den forbindelse, at der under alle omstændigheder alene er givet tilladelse til at gennemføre seismiske forundersøgelser i perioden fra april til og med oktober. Af rapporterne fra DCE og henvisningerne heri, fremgår, at navnlig østersømarsvinet ikke opholder sig i danske farvande i denne periode.

Havstrategiloven

Det er Energistyrelsens vurdering, at forundersøgelserne ikke påvirker

opfyldelse af den danske havstrategi, herunder fastsatte miljømål samt det gældende indsatsprogram, da forundersøgelserne ikke vurderes at påvirke den havbundstype, som beskyttelsesområderne skal sikre. Der henvises endvidere til bemærkningerne ovenfor under afsnittet om høringer for så vidt angår de enkelte deskriptorer i forhold til overvågningsprogrammet efter havstrategiloven.

Vilkår for tilladelsen

Tilladelsens område

1. Indehaveren af tilladelsen har ret til at gennemføre forundersøgelser i områderne vist på figur 1, nærmere defineret som de områder, der er afgrænset af nedenstående koordinater (Tabel bilag 1). Der må alene udføres de forundersøgelser, som følger af ansøgningen, sådan at der kun udføres geofysiske og geotekniske undersøgelser samt prøvetagning i de blå afmærkede polygoner, jf. figur 1. Der må ikke udføres geofysiske og geotekniske forundersøgelser inden for Natura 2000-områder, herunder påbegyndelse af soft-start jf. vilkår 12-15.

Tabel bilag 1: Koordinater til afgrænsning af området til forundersøgelser for Energiø Bornholm (markeret med rødt polygon på figur 1). Geodætisk reference til ETRS89, UTM33N.

POINTID	X	Y
2-0	435894,5	6091400
2-1	460126,7	6111226
2-2	499724,9	6090505
2-3	497010,9	6058912
2-4	468194,7	6054619
2-5	462845,7	6073498
2-6	462885,8	6074580
2-7	462272	6074585
2-8	447105,5	6074737
2-9	444007,1	6079342
2-10	442635,4	6080488
2-11	442400,4	6080837
2-12	442373,7	6081770
2-13	435894,5	6091400

Generelle vilkår

2. Tilladelsen er gældende for perioden fra den 22. juni 2021 til den 31. december 2023, med de tidsmæssige begrænsninger, der følger af vilkår 12.
3. Forundersøgelserne skal være afsluttet den 31. december 2023.

4. Tilladelsen medfører ikke en indskrænkning i statens højhedsret over søterritoriet eller statens eneret over den eksklusive økonomiske zone. Tilladelsen er således ikke til hinder for, at der inden for det af tilladelsen omfattede område kan tillades andre end indehaveren af tilladelsen at gennemføre andre former for aktiviteter end i denne tilladelse omfattede.
5. Indehaveren af tilladelsen skal følge gældende ret herunder EU-regler. Denne tilladelse fritager ikke indehaveren af tilladelsen fra at indhente eventuelle andre relevante tilladelser i henhold til anden lovgivning.
6. Indehaveren af tilladelsen skal udføre undersøgelserne på en forsvarlig måde og således, at virksomhed, der udføres af rettighedshavere i henhold til undergrundsloven, fiskeriaktiviteter og anden næringsvirksomhed, ikke urimeligt vanskeliggøres.
7. Indehaveren af tilladelsen skal tegne forsikring til dækning af de skader, som indehaveren af tilladelsen – eller andre personer på vegne af indehaveren af tilladelsen – forvolder i henhold til den i tilladelsen udøvede virksomhed. Dokumentation herfor skal forelægges Energistyrelsen, inden forundersøgelsestilladelsen udnyttes.
8. I takt med at forundersøgelserne udføres, og de pågældende resultater og data foreligger, skal disse indsendes vederlagsfrit til Energistyrelsen. Energistyrelsen forbeholder sig ret til at offentliggøre rådata og resultater, som er indsamlet ved forundersøgelserne.
9. Med henblik på monitoring af impulsstøj fra de seismiske undersøgelser skal der ske en indrapportering af disse aktiviteter til Miljøstyrelsen. Indrapporteringen skal omfatte tidspunkt for den støjende aktivitet (dag), position, lydniveau og en angivelse af hvilken aktivitet, der har forårsaget impulsstøjen.

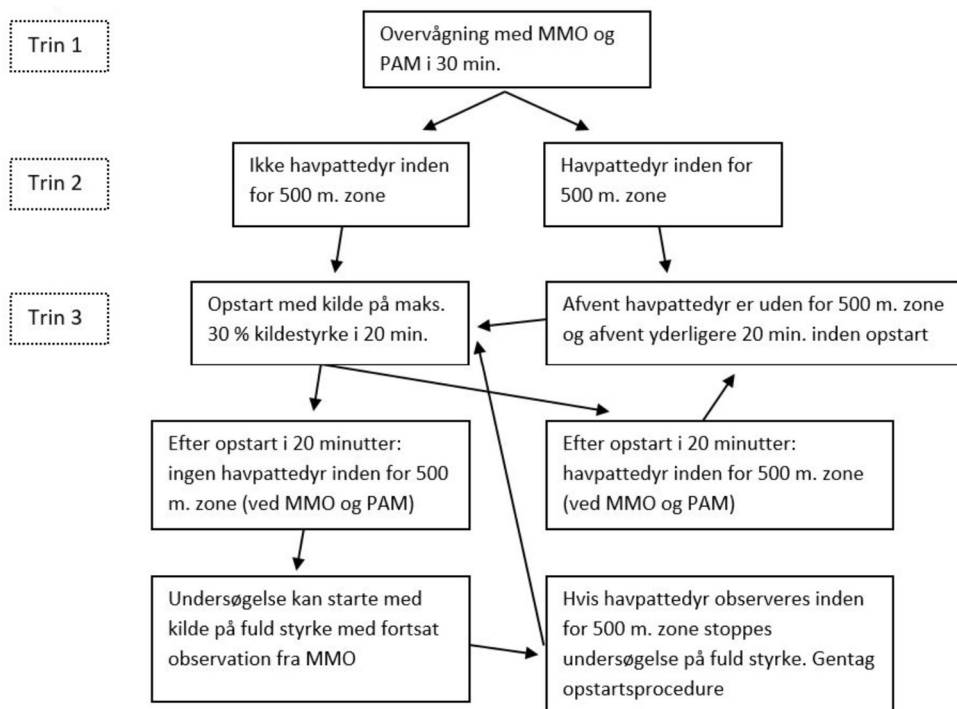
Miljøvilkår

10. Forundersøgelserne skal foretages som beskrevet i ansøgning af 12. marts 2021 fra Energinet med tilhørende bilag.
11. Af hensyn til beskyttelsen af marsvin må der ikke gennemføres seismiske undersøgelser (Sub-Bottom Profiling og 2D UHR seismik/sparker) i perioden fra og med november til og med marts. Dermed må der kun udføres denne type undersøgelser i perioden fra april til og med oktober.
12. Af hensyn til beskyttelsen af havpattedyr skal der ved de seismiske undersøgelser anvendes soft start-procedure i overensstemmelse med

fremgangsmåden beskrevet i figur 3. Anvendelse af PAM (Passive Acoustic Monitoring) og MMO (Marine Mammal Observers) i forbindelse med udførelsen af de geofysiske undersøgelser er endvidere behandlet nedenfor i figur 3.

Figur 3: Opstart af soft start-procedure.

13. På grund af større kildestyrke ved brug af Sub-Bottom Profiler (Innomar Medium 100 eller lignende) må denne først aktiveres, når sparker (f.eks. GeoSource 200 eller lignende) kører på fuld styrke efter opstartsprocedure, jf. vilkår 12.
14. For de lokaliteter, hvor der skal foretages undersøgelse med 3 x sparker (GeoSource 200), skal opstartsproceduren, jf. vilkår 12 følges, men med en opstartsperiode med maks. 30 % kildestyrke på 30 min. (trin 3) i stedet for 20 min. på grund af større kildestøj. 30 min.-perioden skal også benyttes ved gentagelse af trin 3 pga. observerede havpattedyr inden for 500 m. zonen.
15. Ved ikke-planlagte afbrydelser skal følgende procedure følges:

- Ved afbrydelse i mindre end 5 min.: Udstyr kan genstartes på fuld kildestyrke.
- Ved afbrydelse i 5-10 min.: Observere under afbrydelsen ved brug af MMO og PAM, om der er havpattedyr inden for 500 m. zone. Hvis det ikke er tilfældet, kan udstyr startes på fuld styrke. Hvis havpattedyr forekommer, skal opstartsproceduren, jf. vilkår 12 følges fra trin 3, så der foretages opstart af kilden med maks. 30 % kildestyrke i 20 min. (sparker) eller 30 min. (3 x sparker).
- Ved afbrydelse i mere end 10 min.: Observation under afbrydelsen ved brug af MMO og PAM. Hvis havpattedyr ikke observeres, følges opstartsprocedure, jf. vilkår 12 fra trin 3, så der foretages opstart af kilden med maks. 30 % kildestyrke i 20 min. (sparker) eller 30 min. (3 x sparker). Hvis havpattedyr observeres under afbrydelsen, følges opstartsprocedure, jf. vilkår 12 fra trin 1.

16. Hvis tilladelsens miljøvilkår ikke vurderes at kunne overholdes, skal der hurtigst muligt tages kontakt til Energistyrelsen og foreslås en alternativ procedure, der i samme omfang sikrer hensynet til havpattedyr. Tilladelsen kan herefter først udnyttes, når Energistyrelsen har godkendt den alternative procedure.

Varsling og kontakt med andre myndigheder og Energistyrelsen

17. Indehaveren af tilladelsen skal selv indhente tilladelser i henhold til anden lovgivning, såfremt det er nødvendigt.
18. Energistyrelsens tilladelse fritager ikke indehaveren af tilladelsen for at varsle relevante myndigheder, f.eks. Søfartsstyrelsen, Forsvarets Operationscenter, Miljøstyrelsen m.fl. om de konkrete undersøgelser på havet. Myndighederne skal desuden have mulighed for at få adgang til at være til stede ved alle undersøgelser, der foretages i henhold til denne tilladelse. Alle rimelige udgifter i forbindelse med rejse og ophold for disse repræsentanter skal afholdes af indehaveren af denne tilladelse, hvor rimeligheden af udgifterne såvel som forhold, der kan forsinke undersøgelserne, først aftales med og godkendes af Energistyrelsen.
19. Indehaveren af tilladelsen skal forud for opstart af forundersøgelserne informere Energistyrelsen og andre relevante myndigheder om de kontraherede entreprenører, samt kontaktpersoner og fartøjer involveret i forundersøgelserne på havet. I forlængelse heraf sender indehaveren en

ansøgning til Geodatastyrelsen, som vil omfatte specifikationer af de benyttede fartøjer.

20. Det påhviler desuden indehaveren af tilladelsen at koordinere færdsel og evt. farvandsafspærring med andre myndigheder.
21. Bekendtgørelse nr. 1351 af 29. november 2013 og skema til vurdering af sejladsikkerheden ved entreprenørarbejder til søs skal efterleves, og Søfartsstyrelsen skal underrettes i behørigt omfang. Skemaet er vedlagt tilladelsen.
22. Såfremt der i forbindelse med arbejdet ved/i havbunden bliver identificeret fund af ueksploderet ammunition (UXO) eller lignende farlige genstande, skal arbejdet straks indstilles, og der skal tages kontakt til Forsvarets Operationscenter. Forsvarets Operationscenter kan telefonisk kontaktes på: +45 728 50380/+45 728 50371.
23. Indehaveren af tilladelsen skal overholde reglerne i lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 om museer (Museumsloven), samt kontakte Slots- og Kulturstyrelsen, hvis der bliver gjort fund omfattet af museumsloven (Slots- og Kulturstyrelsen, Fortidsminder, H.C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V, telefon: 33 95 42 00). Energinet bør endvidere indgå i en dialog med Slots- og Kulturstyrelsen og Vikingeskibsmuseet med henblik på varetagelse af marinarkæologiske interesser i forbindelse med forundersøgelserne i Bornholm.
24. De skibe, som benyttes til forundersøgelser, skal forinden deres aktiviteter søge information om aktiviteter i Forsvarets skyde- og øvelsesområder i undersøgelsesperioden og efterlevere retningslinjer herfor. Skibe skal desuden følge det obligatoriske meldesystem, såfremt de sejler ind i Øresund VTS (Vessel Traffic Service) meldesektor.
25. Efter nærmere aftale stiller Energinet relevante data til rådighed for GEUS og Geodatastyrelsen.

Overholdelse af tilladelses vilkår

26. Tilladelsen kan tilbagekaldes, såfremt nogle af de for tilladelsen fastsatte vilkår ikke opfyldes.
27. Der kan pålægges bødestraf, jf. VE-lovens § 72, ved
 - Tilsidesættelse af vilkår i denne tilladelse
 - Undladelse af at afgive oplysninger omhandlet i § 59 i VE-loven

- Afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller undladelse af at afgive oplysninger efter anmodning.

Klageadgang

Klager over denne tilladelse kan i henhold til § 66 i VE-loven af klageberettigede indbringes for Energiklagenævnet, Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800, Viborg, <https://naevneneshus.dk/start-din-klage>. Klagen skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen om forundersøgelsestilladelse er meddelt.

Klage over tilladelsen har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer anderledes. Energiklagenævnets afgørelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Med venlig hilsen

Mads Krogh
Kontorchef